

Viešas kreipimasis į Lietuvos Respublikos Prezidentą

J.E. Gitaną Nausėdą

Dėl ypatingų priemonių atstatant pasitikėjimą teisingumo įgyvendinimu

2020-02-28

Jūsų Ekscelencija, Lietuvos Respublikos Prezidente !

Jau praėjo visas dešimtmetis nuo Kauno pedofilijos bylos aplinkybių parlamentinio tyrimo išvadų paskelbimo (2010-01-21) ir tuometinio Generalinio prokuroro atsistatydinimo. Iš išvadų, kurias patvirtino Seimas, tapo aišku, kad beveik metus laiko teisėsaugos institucijos iš esmės nevykdė jokie tyrimo dėl mažametės mergaitės Deimantės Kedytės ir jos pusseserės seksualinio išnaudojimo, nors tokie įtarimai, remiantis mergaitės parodymais ir psichiatrų-psichologų išvadomis, buvo pareikšti, ir jau 2008 m. lapkričio 30 d. formaliai buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas.

Seimas konstatavo, kad toks aplaidumas ir vilkinimas, tiriant įtarimus dėl pedofilijos faktų, galimai sužlugdė jų objektyvaus ištyrimo galimybę ir teisiniam tiesos išaiškinimui padarė tokią žalą, kurios galimai nebebus įmanoma ištaisyti. Šios Kauno pedofilijos bylos užgniaužimo aplinkybės buvo vėl gana išsamiai išdėstytos š. m. vasario 19 d. straipsnyje, kurio autorius Gintaras Songaila tuomet buvo 2008-2012 m. kadencijos Seimo narys.

Nepaisant labai kritiškų parlamentinio tyrimo išvadų ir pasiūlytų teisėsaugos reformų, jos taip ir nebuvo įgyvendintos. Negana to, nei su šia byla susijusių asmenų žmogžudysčių, dėl kurių Seimui teko įsikišti į bylos procesą, nei vėlesnių vadinamųjų nelaimingų atsitikimų teisėsaugos institucijos iki šiol taip pat neištyrė. Piliečiams nėra pateikta jokių paaiškinimų dėl daugelio šios bylos įvykių.

Priešingai, teisėsaugos institucijos susitelkė į tikslą numarinti neištirtą bylą. Buvo imtasi labai brutalių, akivaizdžiai neteisėtų ir net nusikalstamų priemonių prievartos būdu perduoti mažametę mergaitę jos motinai, prieš kurią ji davė parodymus dėl galimo bendrininkavimo pedofilijos epizoduose. Dėl šių veiksmų buvo viešai teisinamasi vaiko interesais, nors jos pačios valios buvo visiškai nepaisoma. Nepaisant nebaigto pedofilijos tyrimo ir remiantis vien Kėdainių rajono apylinkės teisėjo V. Kondratjevo dar neįsiteisėjusiu sprendimu buvo griebtasi skubai plėsti pedofilijos byloje nukentėjusią mergaitę iš jos gyvenamos aplinkos, nors pats teismas pripažino, kad mergaitei pas jos globėją tetą jokių grėsmių nebuvo.

Tai sukėlė didžiulį visuomenės nepasitikėjimą bei susipriešinimą dėl pagrįsto įtarimo, kad šitaip pasielgta visai ne rūpinantis vaiko interesais, o tik dėl tikslo neutralizuoti paskutinį ir svarbiausią galimo

sunkaus nusikaltimo liudininką (nukentėjusią). Taigi, tikrai tam, kad būtų nutraukta pedofilijos byla, kas vėliau ir buvo padaryta, neįvykdžius įsiteisėjusios Vilniaus apygardos teismo 2009-10-06 nutarties, nė nepateikus įtarimų mergaitės motinai.

Teisėsaugos sistema pasirinko aklą institucinės reputacijos gynimo strategiją ir baltais siūlais siūtą visko neigimo kelią bei persekiojimą, represijas prieš savo šalies piliečius, kurie nepritarė šitokiam „teisingumo įgyvendinimui“. Ji iškėlė absurdiškas bylas artimiems mergaitės giminaičiams dėl kaltinimų, kurie subliuško Jungtinėse Amerikos Valstijose, kai konsultacijose dėl ekstradicijos juos buvo mėginta pritaikyti mergaitės globėjai - žuvusio tėvo seseriai Neringai Venckienei.

Buvusi teisėja N. Venckienė, į kurios namus, šiurkščiai pažeidžiant konstitucinius teisinės neliečiamybės principus, veržėsi policininkų armija ir prievarta išnešė jos globojamą mergaitę, dabar bus teisiama dėl „teismo sprendimo ir antstolės reikalavimų nevykdymo“, nors iš tiesų ji sudarė visas sąlygas Vaiko teisių apsaugos tarnybai be prievartos įtikinti aštuonerių metų mergaitę persikelti gyventi pas motiną.

Nepriklausomai nuo to, kaip bepasibaigtų pastaroji byla Panevėžio apygardos teisme, nėra jokio pagrindo po viso to tikėtis, kad piliečiai galėtų pasitikėti teisėsaugos bešališkumu. Antai, nėra pagrindo pasitikėti Klaipėdos apygardos teismu, kuris savo 2012-04-18 rašytinio proceso tvarka priimtu sprendimu paliko galioti akivaizdžiai antikonstitucinį apylinkės teisėjo V. Kondratjevo sprendimą (net ir po to, kai 2012 m. kovo 23 d. prievartinis mergaitės ėmimas vertė iš naujo atsižvelgti į pačios mergaitės būklę, kai jai buvo nustatytas potrauminio streso sindromas). Nėra kaip pasitikėti Aukščiausiuoju Teismu, kai jis paliko galioti teismo sprendimą dėl mergaitės močiutės, kuri esą ją tvirkino, kalbėdama apie jai pažįstamus pedofilus.

Kauno pedofilijos byla atskleidė gilią institucinę krizę Lietuvos teisėsaugos sistemoje. Sugriautam piliečių pasitikėjimui atstatyti matome bene vienintelę dar likusią veiksmingą priemonę - Ypatingojo prokuroro institucijos įsteigimą. 2008-2012 m. kadencijos Seimo narių grupė buvo parengusi Ypatingojo prokuroro įstatymo projektą, o vėliau ir atitinkamų prokuratūros sistemos pakeitimų projektą. Toks nepriklausomas įgaliotasis prokuroras turėtų kompetenciją ištirti, kodėl neveikė institucijos, kur yra sistemos ydos, kas yra atsakingas už sužlugdytą tyrimą, neteisėtą veiklą ar nusikalstamą neveikimą, o taip pat vėlesnes represijas ir persekiojimus. Jis patikrintų kriminalinės policijos vadinamąją liudininkų apsaugos programą, išsiaiškintų dėl jos patikimumo ir nustatytų, koks yra pedofilijos byloje nukentėjusia pripažintos mergaitės likimas.

*Viešas kreipimasis į Lietuvos Respublikos Prezidentą J.E. Gitaną Nausėdą
Dėl ypatingų priemonių atstatant pasitikėjimą teisingumo įgyvendinimu*

Todėl prašome Jūsų Ekscelenciją nedelsiant inicijuoti Ypatingojo prokuroro institucijos steigimą, teikiant Seimui atitinkamus įstatymų projektus. Taip pat prašome atnaujinti svarstymus dėl reformų, susijusių su visuomenės dalyvavimu teisingumo įgyvendinime.

Parašai:

1. *kunigas Robertas Grigas*, antisovietinis disidentas, žmogaus teisių gynėjas
2. *sesuo Felicija Nijolė Sadūnaitė*, politinė kalinė, antisovietinė disidentė, Nacionalinės Laisvės premijos 2017 m. laureatė, žmogaus teisių gynėja
3. *Antanas Terleckas*, politinis kalinys, antisovietinis disidentas, Nacionalinės Laisvės premijos 2012 m. laureatas, žmogaus teisių gynėjas
4. *Petras Plumpa*, politinis kalinys, antisovietinis disidentas, žmogaus teisių gynėjas
5. *Algirdas Endriukaitis*, politinis kalinys, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras (1990 m. kovo 11 d.), Seimo narys (1992–1996)
6. *Zita Šličytė*, socialinių mokslų daktarė (teisė), Atkuriamojo Seimo (1990–1992) deputatė, Seimo narė (1992–1996), Visuomeninės komisijos 2012 m. gegužės 17 d. smurtui Garliavoje ištirti narė
7. *Liudvikas Narcizas Rasimas*, teisininkas, Kovo 11-osios akto signataras (siūlęs Ypatingojo prokuroro institutą)
8. *Alfonsas Bulota*, kunigas, buvęs karo kapelionas, atsargos majoras
9. *Algirdas Petrusevičius*, laisvės kovų dalyvis, politinis kalinys
10. *Kęstutis Ralys*, kunigas, profesorius, daktaras (pedofilijos auka)
11. *Krescencijus Stoškus*, filosofas, humanitarinių mokslų daktaras
12. *Violeta Milvydienė*, Klaipėdos universiteto Menų akademijos docentė
13. *Andrius Švarplys*, socialinių mokslų daktaras
14. *Irena Vasinauskaitė*, žurnalistė
15. *Ligita Juknevičiūtė*, TV žurnalistė
16. *Rimantė Valiukaitė*, aktorė
17. *Valdas Vižinis*, aktorius, visuomenininkas
18. *Ramūnas Cicėnas*, aktorius, režisierius
19. *Linas Šalna*, pedagogas, kompozitorius
20. *Dalia Eigirdienė*, humanitarinių mokslų daktarė, profesorė
21. *Aušra Stasiulevičienė*, dailės terapeutė

*Viešas kreipimasis į Lietuvos Respublikos Prezidentą J.E. Gitaną Nausėdą
Dėl ypatingų priemonių atstatant pasitikėjimą teisingumo įgyvendinimu*